

Падарожжа па Беларусі. Нарысы

Сёння мы падарожнічаем па ўсім свеце. За кароткі час цягніком, аўтамабілем, а яшчэ хутчэй самалётам чалавек можа перанесціся на другі канец зямлі і наведаць егіпецкія піраміды або храмы старажытнай цывілізацыі майя ў Паўднёвай Амерыцы.

Аднак у імкненні пабачыць далёкія экзатычныя краіны беларусы часта забываюць пра цуды сваёй роднай зямлі. Адбываецца так таму, што мы яшчэ дрэнна ведаем сваю краіну.

Мэтай нашага падарожжа стануць адведзіны малавядомых беларускіх мясцінаў, якія маюць сваю непаўторную прыгажосць, адметнае гістарычнае мінулае і могуць прывабіць нават самага патрабавальнага турыста.

Уступ

Галоўная прывабнасць Беларусі для падарожнікаў крыецца ў яе прыродзе і гісторыі. Непаўторная натуральная прыгажосць і багацце нашай краіны складваліся на працягу многіх тысячагоддзяў, дзякуючы яе размяшчэнню на паграніччы рэльефных і раслінных зонаў, а таксама на памежжы розных культур, якія перакрываўваліся, перамешваліся, уплывалі адна на адну і ўрэшце зліліся ва ўнікальную беларускую культуру.

Беларусь — сапраўдная краіна памежжа. На яе тэрыторыі сутыкаюцца два паясы расліннасці: шэльнікавыя (хваёвыя) лясы мяшаюцца з гаімі высакародных ліставых дрэваў, і пояс мяшаных лясоў займае ўсю прастору Беларусі.

Калісьці вельмі даўно, больш за дзве з паловай тысячы гадоў таму, а менавіта ў VI ст. новай эры, на землі сучаснай Беларусі прыйшлі славяне. Яны пасяліліся побач з мясцовымі людзьмі, якія належалі да моўнай групы балтаў, мірна суіснавалі, супрацоўнічалі, перадавалі ім сваю культуру і засвойвалі культуру мясцовых плямёнаў. У выніку гэтага мірнага суіснавання і актыўнага супрацоўніцтва славянаў з балтамі і сфармаваўся беларускі народ.

Каб зразумець, што Беларусь не малая краіна, дастаткова параўнаць прыроду і рэльеф розных яе куткоў. Вельмі адметны рэльеф Віцебшчыны: сасновыя пушчы, пясчаныя дзюны, прарэзаныя ніткамі азёраў шырынёй у некалькі соцэн метраў і даўжынёй часам у дзясяткі кіламетраў. Зусім інакш выглядае Гарадзеншчына з яе дагледжанымі палямі і ланцугамі акруглых пагоркаў. Па-свойму адметныя Берасцейшчына з яе плоскімі раўнінамі

і лісцевымі лясамі ды гомельскае Падняпроўе з неабсяжнымі паплавамі і плаўнымі лініямі краявіду. Каб ўсё гэта ацаніць і параўнаць, абавязкова трэба ўсюды пабываць і ўсё пабачыць на ўласныя вочы.

Гомельшчына

Найстарэйшая вёска Беларусі

Падарожжа па беларускай гісторыі варта пачынаць з Гомельшчыны, дакладней, з вёскі Юравічы Калінкавіцкага раёна, яшчэ дакладней — з высокага рачнога адхону на яе ўскраіне. Пастаяўшы на гэтым пясчаным абрыве над Прыпяццю, можна потым з поўным правам казаць: “Маё падарожжа па Беларусі пачалося дакладна з таго самага месца, адкуль распачалі яго першыя людзі на беларускай зямлі”. Самае старажытнае паселішча на Беларусі (па археалагічнай тэрміналогіі — “стаянка”) першабытнага чалавека ў вёсцы Юравічы мае ўзрост у 26 тыс. гадоў.

Першыя людзі на зямлі былі вандроўнікамі. Іх вандроўкі не мелі рамантычнага характару з мэтай адведвання новых мясцінаў і перажывання новых уражанняў. Прычына іх была вельмі простая і праявілася — яны вандравалі ў пошуках ежы. Іх паляўнічыя і збіральніцкія ўгоддзі паступова бяднелі, і прыходзіў час, калі трэба было шукаць новыя, багацейшыя на дзічыну мясціны. Дакладней было б назваць першабытных людзей не вандроўнікамі, а валацугамі.

Міналі стагоддзі і тысячагоддзі. Людзі хоць і вельмі павольна, але паступова ўдасканальвалі свае прылады і спосабы палявання. Часамі яны затрымліваліся на якім-небудзь асабліва зручным месцы на некалькі ці болей гадоў. Будавалі сабе жыллё-сховішча, выкарыстоўваючы вялізныя косці ўпаляваных імі мамантаў і іншых буйных жывёл. Тут жа выраблялі свае прылады працы: з дрэва, косці, крэменю. За час існавання такіх часовых паселішчаў, якія археолагі назвалі стаянкамі з-за іх недаўгавечнасці, вакол жылля накопліваліся косткі ад з’едзеных жывёлаў, адыходы вытворчасці і іншае смецце. Паступова ўтвараўся пласт цёмнай зямлі, які сёння археолагі называюць культурным слоем і старанна даследуюць.

Чалавек прыйшоў на нашу зямлю з поўдня ўслед за ледавіком, які паволі адсоўваўся на поўнач. Следам за ільдамі рухаліся жывёлы, якія актыўна размнажаліся ў новых, цяплейшых, умовах